

tion skulle vara skadlig för medborgarna och inte heller någon stark kraft som drar åt det medieisolationistiska hållet. Därför har statsvetarna också – i större omfattning än andra discipliner – medieföreträdarnas öron när de, med JK:s ord, ojar sig över våra brister.

MATS BERGSTRAND
CHEF DN DEBATT

Referenser

- Bergstrand, Mats, Lewin, Leif och Björck, Anders. 2006. *När verkligheten sparkar bakut*. Lund: Studentlitteratur.
- Goldmann, Kjell: *Statsvetenskap som yrke*. 2005. Lund: Studentlitteratur.
- Jonsson, Sandra och Westerdahl, Karolina. 2006. "Ingen jeppe från gatan – experter i valbevaktningen." C-uppsats HT 2006. Mittuniversitetet i Sundsvall.
- Lambertz, Göran. 2004. Förtroendet för rättsväsendet. Bidrag i *Festskrift till Per Henrik Lindblom*. Uppsala: Iustus förlag.

Artiklar i tidningar/tidskrifter

- Adami, Hans-Olov et al. "Inlägg/Forskning och massmedier." *DN* 23/9 2001.
- Bergstrand, Mats. "Mörklägg inte forskningsresultaten." *DN* 7/9 2001.
- Calmfors, Lars. "Begränsat men förödande att forskare flyr samhällsdebatten". *DN Debatt* 2/1 2007.
- Wockelberg, Helena. "Statsvetarna och massmedia." *Statsvetenskaplig tidskrift* 2005/3.

Tre snabba frågor till...

...**Per Ola Öberg**, Uppsala universitet, som är vice ordförande i förbundets styrelse där man just nu diskuterar hur man ska förändra formerna för årsmötet:

Vad är det för fel på årsmötet?

– Årsmötet fyller en viktig funktion i och med att det erbjuder doktorander ett utmärkt tillfälle att få sin första konferensfarenhet utanför den egna institutionen. Detta bör vi fortsätta att måna om. Men om årsmötet ska överleva måste det locka även dem som doktoranderna hoppas få synpunkter ifrån. Det är viktigt att vi har en god blandning av helt nya doktorander och mer etablerade forskare som alla deltar med egna uppsatser och i diskussionerna. Tyvärr har vi på senare år sett ett minskande intresse från äldre doktorander och från de mer etablerade forskarnas sida. Grupperna domineras ibland helt och hållet av uppsatser från doktorander som är helt i början av sin utbildning. Allt för sällan ser vi uppsatser från professorer, och ibland saknas deras närvaro helt och hållet. Det finns helt enkelt tecken på att årsmötet inte längre fungerar som den självklara mötesplatsen för svenska statsvetare som det en gång gjorde. Detta riskerar att helt urvattna idén med förbundets årsmöte och kan på längre sikt bli ett allvarligt problem för svensk statsvetenskap. Jag tror att vi behöver en fungerande arena för utbyte mellan statsvetare som är verksamma i Sverige och en sådan fungerar bara om vi kan upprätthålla en bättre blandning av deltagare på årsmötet.

Om årsmötet i framtiden ska ha en delvis tematisk inriktning, vilket tema bör bli först ut?

– För min egen del är jag inte helt övertygad om att teman skulle locka fler deltagare. Det har ofta visat sig vara väldigt svårt att samla statsvetare kring gemensamma teman, vi har helt enkelt väldigt olika intressen. Därmed riskerar teman att antingen bli för breda för att fylla någon funktion eller allt för smala för att vara lockande för många. En tänkbar lösning är att varje tema förankras i de workshops som hålls på årsmötet så att alla känner att det berör dem. Jag tror alltså att man bör ha gemensamma arrangemang för alla på årsmötet, men att de koordineras med någon aktivitet inom grupperna också. Hellre än traditionella teman (välfärd, globalisering, makt) tycker jag för min del att det skulle vara mer intressant att ha teman inriktade på samhällsvetenskaplig metod och teori med presentationer och diskussioner om (nya) tekniker och idéer. Jag kan också tänka mig att vi vid något tillfälle diskuterar examinationsformen vid svenska universitet och högskolor. Många med mig har upplevt att det nuvarande systemet med en betygsnämnd som ska fatta beslut direkt efter disputationen inte fungerar tillfredsställande. Det tryck ledamöterna utsätts för när beslutet ska fattas nästan samtidigt som disputanden hälsar släkt och vänner välkomna till disputationssfesten riskerar att sätta hela systemet ur spel. Betygsnämndssammanträdet blir bara en ritual och ansvaret för kvalitetsgranskningen vilar helt och hållet på de enskilda institutionerna. Många gånger fungerar de interna procedurerna säkert bra, men i det fall det inte finns specialkompetens i handledarkollegiet föreställer jag mig att det kan uppkomma svårigheter. Bland annat av den anledningen har jag kommit att förespråka de procedurer som finns i våra

grannländer. I Danmark och Norge tar betygsnämnden först ställning till om disputation överhuvudtaget ska äga rum eller om avhandlingen måste förbättras innan dess. Att betygsnämnder i Sverige underkänner avhandlingar är som bekant mycket ovanligt. Däremot känner jag själv till flera fall från våra grannländer där betygsnämnderna beslutat att begära kompletteringar innan det givits klartecken för att spika disputationsdatum. Så länge vi har den procedur vi nu har, riskerar vi att få leva med misstanken om att det finns ett mörkertal i Sverige därför att ledamöter av betygsnämnder vid samhällsvetenskapliga institutioner tagit fullt rimliga mänskliga hänsyn och tvingats leva med att de godkända avhandlingar som de egentligen inte anser håller måttet. Även om den typen av diskussioner om grundläggande förutsättningar för undervisning och forskning kanske inte lämpar sig som teman för årsmötet, borde vi i större utsträckning föra dem i förbundets regi.

Angående idén om ett pris för bästa uppsats: kan man tävla i statsvetenskap?

– Absolut! I någon mån gör vi ju det hela tiden när vi söker anslag och tjänster. Tanken om att utdela ett pris på statsvetenskapliga förbundets årsmöte befinner sig ännu på idéstadiet och det finns inga färdiga regler för hur pristagaren ska utses. Det är inte självklart att priset ska gå till "bästa uppsats", man kan mycket väl tänka sig att instruktionerna utformas så att priset kan tilldelas en uppsats som särskilt förtjänar att framhållas som ett viktigt bidrag till den statsvetenskapliga forskningen, eller något i den stilen. På så sätt kan unga forskare konkurrera med mer etablerade på lika villkor. Priset kan ges till någon som presenterat en god och mycket lovande idé, även om det kanske finns

bättre, mer färdiga uppsatser på årsmötet. Vår förhoppning är att det blir mycket prestigefullt att ha tilldelats statsvetenskapliga förbundets pris, men också att det samtidigt ska utgöra ett mer lättamt inslag i verksamheten.

Rättvisa åt Tingsten!

Herbert Tingsten – idékritikens fader, så löd rubriken på ett inlägg av Ludvig Beckman på "förbundssidan" i Statsvetenskaplig Tidskrift 2006/3. Enligt min mening finns det flera oklara eller på annat sätt tvivelaktiga punkter i framställningen: ett par exempel.

1. En första punkt gäller frågan vad Tingsten menade med idékritik. Beckmans svar löd så här: Tingstens "uppfattning var att ideologierna innehöll påståenden som kunde kritiserats och utvärderas, de var inte enbart fiktiva berättelser eller retoriska vändningar. Statsvetaren skulle pröva hållbarheten av ideologiernas sakså påståenden och pröva hur de resonemang som framfördes hängde samman och följde av varandra" (s. 317).

Citatet är inte precis glasklart. Det enklaste och bästa hade varit att låta Tingsten själv komma till tals. Den självklara källan är i så fall hans bok *Idékritik* (1941); det centrala avsnittet lyder så här:

Ofta påstås att de politiska ideologierna utgöra värderingar och på denna grund äro undandragna debatt; när det gäller värderingar föreligger ju icke sanningsfrågan. Uppfattningen är naturlig så till vida, som en ideologi tänkes ägnad att påverka handlan-

det och för att handla kräves ju ett beslut, som kan sägas vara beroende av en värdering. I varje ideologi finnes också ett moment av värdering eller åtminstone av utsagor, som antas ägnade att omedelbart framkalla en värdering av bestämd art. Men en undersökning av några politiskt viktiga ideologier visar omedelbart, att de icke huvudsakligen utgöra serier av värderingar. Verklighetsomdömen spela huvudrollen (s. 12).

2. Från vetenskapsmannen Tingsten gick Beckman över till publicisten med samma namn. Också här blir ett rätt långt citat nödvändigt:

Men fömuftstron kan också bli fömumstig. Det var många som var kritiska mot Tingsten, inte minst i rollen som chefredaktör för Dagens Nyheter. Framför allt gällde kritiken åsikterna som han framförde, stödet för en svensk atombomb, för ett svenskt Natomedlemskap, föraktet för en "tredje ståndpunkt" mellan det kalla krigets kontrahenter. Men också Tingstens debattstil betraktades som kontroversiell. Meningsmotståndare på vänsterkanten avfärdades som "medlöpare" och "förrädare". Sättet varmed Tingsten argumenterade kunde uppfattas som alltför ogeneröst, hårt och inriktat på att knipa enkla poänger – vilket ofta påpekats i den ymniga litteraturen om Tingsten. Vad som inte hävdats är emellertid att detta kan vittna om ett problem med den idékritiska metoden som sådan. (s. 317f).

När man har läst detta, frestas man utropa: Make distinctions or shut up!

Sociologerna lär oss, att vi spelar olika, av varandra tämligen oberoende roller i vårt liv. Som Jörgen Westerstahl har påpekat, levde Tingsten som offentlig, utåt uppmärksam person tre liv: professor, chefredaktören, memoarförfattaren (Westerstahl 1992 s. 204). Att som Beckman gröta ihop de båda förstnämnda och